

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pol godine K 6. — Za Šibenik na godinu donatanjem u knu K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 6 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Život monarhije istovjetan sa životom hrvatskoga naroda.

Svjetski list, bečka „Neue Freie Presse“ u svom broju od 29. prošloga, piše o gradnji austrijskih velikih, novih ratnih ladja, te pri govora Englezima, što su se toliko uzkomješali na glas, da se tim gradnjom već pristupa i u našoj monarhiji. Bečki list opravdava potrebu gradnje orijaških ratnih ladja tim, da je i Austro Ugarska zvana braniti svoju obalu, te u tu svrhu da ne može poduzeti one mjere, koje joj se najviše dopadaju. Kad su već sve velevlasti dale se na gradnju tih orijaša, a prva je Englezka otvorila tomu put, valjda može to činiti i naša monarhija.

Nu o tome će odlučiti delegacije i Englezka se neima prava pačati u stvari, koje na nikoga ne spadaju nego na parlamentarna tijela države.

Stanovište bečkog lista je sa svakog gledišta opravdano, a nas uprav iznenadjuje priznanje toga lista u pogledu važnosti naše zemlje i njezinoga mora.

U tom priznanju je izrečeno više nego se ikad hrvatski narod mogao nadati, da će kada otvoreno i javno pred cijelim svijetom od svjetske njemačke novine biti priznato. A to priznanje dobiva još veću važnost, što je izrečeno baš prema Englezkoj, najvećoj morskoj velevlasti.

To priznanje glasi doslovce: „Obala Jadrana je život Austro-Ugarske monarhije. Kad su porazi pretrpjeli pod carem Franjom pristili na razbojnički mir, te pristup na more pošao izgubljen, a postao guvernerom Ilirije, koja nam je bila po Francuzkoj od tijela odkinuta, predsjednik policije Fouché, ostala je monarhija osakaćena, zatvorena od svijeta, bez ikakve naravske sveze i samo kao bezmisleni skup pojedinih komada zemlje.“

Kad bi naša zastava bila skrštena iz jadranskih luka, kad Trst, Pulj, Rijeka i zatoni Dalmacije nebi više pripadali monarhiji, tada bi ona (monarhija) morala izgubiti svaku samostalnost i nebi mogla više svoj vlastiti narod hraniti.

Ovakvo doslovce njemački list. Dakle po njemu je naše more život cijele monarhije, bez njega ona bi izgubila samostalnost i nebi mogla hraniti svoj vlastiti narod.

Razumiju li Hrvati ovu istinu? Znamu li oni što su oni po svojem položaju monarhiji? Sanjaju li barem što bi morali biti? Na žalost o tom ne vode računa sve one stranke, koje danas hoće da predstavljaju vladajuću većinu u svim našim zemljama. Ne, ove stranke vole uzgajati u narodu političko robstvo, služništvo tudnjicu, a sve u ime nekog oportunitizma, koji ubija narodnu snagu, uništava svaku višu misao, i služi samo pojedincima, nego da bi se dale

na rad, kojim bi se našem narodu izvjestio položaj koji ga pati. Ove stranke ulivaju u narodnim redovima zdvojnost, nehaj za obćenito dobro zajedništvo naroda upropašćuju. Pače idu još i dalje pa sustavno uzgajaju pokoljenja, koja se u svojoj kratkovidnosti i svojem slepom i glupom samozivstvu najvole izrugavati snazi, položaju, važnosti svoga naroda.

Misao jedinstva i slobode hrvatskoga naroda nema većeg neprijatelja, nego su stanovite napredne, realne, oportunističke stranke u naredu našem, jer one baš sprječavaju da se narod dade na rad obće narodne koristi.

I što kod nijednog naroda na svijetu nema, ima danas kod hrvatskoga, da se radi sve moguće, kako da se spriči napredak jedine stranke, koja hoće da u monarhiji izrabli važnost položaja na korist jedinstva i samostalnosti hrvatskoga naroda.

Niemcu je hrvatsko more život monarhije, a mi, narod hrvatski ima to more, njegov je to posjed od vjekova, a ipak nema kod nas ni toliko pameti, ni ponosa, ni ljubavi, ni samoljublja narodnoga, da mislimo barem o našem moru onako, kako misli Niemac. Da bi pak radili, da narod hrvatski, koji od jednog kraja do drugog obitava obale i zaleđe tog mora postane jedinstvena politička skupina, po tom da bude jedan od najvažnijih faktora u monarhiji, o tom se kod tih stranaka ni ne sanja, nego se izrugavaju nastojanju stranke prava, pače u i napadaju i napredak joj najbesomučnije sprječavaju, jer da je njezino nastojanje, da životvori jedinstvo i samostalnost u sklopu monarhije, djelo služništva i robstva.

Tako obično pišu i govore uprav oni, kojih politički rad ne dokaziva drugo već da sve svoje sile napinju, kako bi od ovoga teškoga stanja naroda našega crpili najviše moguću korist i nagradu radi svoje službe svim mogućim tudjinskim vladam

Izgovor svim tim, radi svojih osobnih protibitaka, „oportunističkim“ strankam sastoji u tom što tvrde, kako za oživotvorenje cilja stranke prava, nema ni želje ni volje kod vladodržaca, a kod naroda da nema snage da ih na to prisili. Nu da je ovaj izgovor samo izprazna izlika, pod kojom se skrivaju najbesičitiji osobni porivi svih mogućih sluga svake tudjinske politike, posve je očito.

Jer kada su vladodržci od svoje volje i želje htjeli kad promieniti stanje koje je njima povoljno? A ipak ih promjena je puna povjest svih naroda svijeta, jer vladodržci su morali popuštati volji svojih naroda svaki put kad se je ta volja njima svojom snagom namećala.

Sledi, da bi jedina ozbiljna radnja u našem narodu imala sastojati u nastojanju da se stvori jedinstvena, snažna volja, koja bi se mogla namećući svojim zahtjevima današnjim vladodržcima. Kad bi to uzstidlo sve bi drugo

nadošlo prirodniim putem. Ali ne samo da se oko toga ne radi, nego se svakim danom vidi, kroz ovo pedesetak zadnjih godina, da se uprav ide opriečnim putem: poduzimlje se sve moguće samo da do te jedinstvene volje ne dodje. Sve moguće se radi da se redovi stranke prava razdvoje, oslabe, hrvatska politička misao uništi.

Kako tu može doći do izražaja volja hrvatskoga naroda? I zar je čudo što se na nju nijedan državni činbenik ne osvrće?

Ne samo to, nego i kad je bilo časova gdje su barem neki od tih činbenika, prisiljeni okolnostima u monarhiji, uvidjali da bi oživotvorena misao hrvatska mogla biti od koristi potrebitom ravnojiesju u ovoj monarhiji, našlo se tobože hrvatskih stranaka, koje se tomu izrugavale.

Ti isti izrugavači danas se na svakom svojem koraku, svakim svojim činom nude na službu, na bezuvjetnu službu vladodržcima, a ne čine to radi oživotvorenja hrvatske misli, nego radi svojih osobnih koristi i položaja.

Jeli dakle čudo što je naš narod bez snage i bez uvažanja?

Nije. A čudnovato je samo što hrvatski narod nije još uvidio, da je danas njegova stvar u rukam zastupstva, koje zna za sebe sve moguće a samo nezna za hrvatsku misao.

Izpraznosti tako zvanog sitnog rada, naprednjaštva, demokratstva, ekonomnih interesa, što sve iznašaju služničke stranke da opravdaju svoje ubitačno djelovanje, postaju jasne kad se zna da za sve to ljudi stranke prava više urade kroz godinu nego sve druge stranke skupa kroz cijeli njihov život.

Razlika je samo što takav rad u stranci prava je nešto naravnoga, nešto što se i po sebi razumije, pak je podređen cilju, dočim druge stranke koje i nemaju cilja osim svojih osobnih interesa i najmanju sitnicu uzveličavaju kao nešto velikoga.

Mnogi se daju zasliepiti od barmunske reklame, ali ako svi znaci ne varaju hrvatski narod se upućuje pravom starom svojih velikih narodnih ciljeva, pa je nade da će ako na tom putu utraje i doći do postignuća istih.

Hrvatski narod koji je i prije bio gospodar na Jadranu, koji je ovdje svoju moćnu i bogatu državu imao, može i opet doći do jedinstva i samostalnosti a po tom do pravog napredka i blagostanja. Ali za to mu se hoće jedinstvene volje.

Da je položaj hrvatskoga naroda znamenit i od odlučne važnosti za cijelu monarhiju, o tom ne treba dokazati; to eto priznavaju i Niemci; to dokazivaju svi prošli vijekovi, jer svi su svjedokom da je izložna obala Jadrana sa pripadajućim joj zemljama izvor veličine, moći, bogavstva.

Do hrvatskoga je naroda, do njegove je neslomive volje da ta veličina i moć i bogavstvo

ide preko njegovu ruku. Neslomivu volju naroda zastupa danas jedina stranka prava, koja svoju politiku oslanja na činjenicu da je u koristi cijele monarhije da narod hrvatski bude jedan i samostalan, moćni njezin čuvar na Jadranu.

Ova politička misao ima svoje tvrde temelje u položaju našeg naroda, u ugovorima, u nuzdi cijele monarhije i za to će pobijediti, za to će se oživotvoriti.

Nu prvi uvjet da se oživotvori leži u narodu: on mora svom dušom i svim svojim srcem prigrliti politiku hrvatskoga prava. U njoj je život i budućnost naroda, isto tako što je u hrvatskom moru život i budućnost monarhije.

Šibenik, 7. svibnja.

Čitatelji će se sjećati što je sve o pravaštvu pisala „Crvena Hrvatska“ gospara Čingrije. Tu se ružilo, grđilo, sumnjičilo, podmetalo. Sve smo to gospodi tako razumjeli, da ih je do toga već i došlo, jer zbija nema hrvatske stranke, koja nebi preuzela u svoj program jezgru pravaškoga stanovišta; nema Hrvata, koji ne kaže da Hrvatska mora biti slobodna i jedna. U volji dakle svi smo Hrvati složni, svi smo pravaši

Sada su i gospoda oko gospara Čingrije ništa manje nego pravaši. Šta više, vele oni „Ako se uzme pravaštvo u onom smislu, koje mu je davao Starčević, nije nemoguće, da svi Hrvati budu pravaši. Rekli bismo dapače, da je do toga već i došlo, jer zbija nema hrvatske stranke, koja nebi preuzela u svoj program jezgru pravaškoga stanovišta; nema Hrvata, koji ne kaže da Hrvatska mora biti slobodna i jedna. U volji dakle svi smo Hrvati složni, svi smo pravaši“

Na ovo odgovaramo, da nismo očekivali, te bi gospoda oko „Crvene Hrvatske“ na sl. član knučin znala objasnijavati. Jer ako su sluga Klučevine i lvečeviče sada najjednom pravaši, zašto onda do biesnila mrze sve što je pravaško? Ako su pravaši, zašto ni godine dana ne mogu uztrajati u opoziciji, nego se davaju u službu svakog protunarodnog sustava? Ako su pravaši, zašto dade sve što sluge tudjih sluga od njih zahvajuju i ovdje u Dalmaciji i u Banovini i svude? Zašto sluge?

Mi mislimo da je prvi zahtjev ponosa i čovječstva barem priznati kao svoje ono, što kao političar hoćeš i radiš pa su ti gospari oko „Crvene Hrvatske“ slični više ljudima, nego se od prevelike mržnje nisu mogli suzdržati nego su nazvali pravaštvo „sektom“ — nego danas kad govore, da su svi Hrvati pravaši.

Do toga još ima dalek put. Nami takovih obmana ne treba, te nam se baš i ne žuri kako misli glistilo „demokrata“ u Spljetu, pa se mi kao ni od jedne tako ni od svih utvara skupajne bojimo, jer one konačno ostaju uvijek utvarom.

To su n. p. „demokrati“ dokazali kad su od opozicionalne stranke, nakon nješto više prisiljeni počli u zagrljaj slavne utvare. Sada jeli to iz jakosti oni čine ili od slabosti, od straha, neka sami sude. Mi smo već to davno

Sretna nevica.

Talijanski Alfred Panzini: Preveo Don Marko Velić.

— Za mjeničnim žmirkama — izpravi štovani Mari.

— Kako ti drago, brate; stvar će ostati ista i ako joj ime promieniš . . . A opet ljeti u Rimu! . . . Onaj grad mrmra; spomenici, česme i mramorni obelisci; onaj svijet, što, kad govori i to potanano, tunjui, u čemu se, bi reći, odrazuje tromost matora života . . . Takt je, da sam bio klonid duhom i začelilo se ovih modrudjastih i sjajnih topola.

— Da nisi mislio na Liu? — upita štovani Mari.

Nigda. Sasvim sam je ne prenebradio. Dapače, kad započe škola, iznebušilo me, netom je zapazih.

— Još je na njojzi bila kratka suknja, ali se pusto razrasla, t. j. u tri mjeseca izgijjala. U ostaloje ostala ista istincata prvašnja Lia, nu nokat ozbiljnija i ne onako zrnasta, a na mahove je i zamišljena. Tako je; oči su mi se one pričinjaše zamišljenim. Je li baš, a nije — meni se učini, da sam ih na sebi zateko.

— Medjutim se prikućise ostraznji i turbojni jesenski dani; primiču se božični blag-

dani. Mladjarija se već unapried razglagolala o praznicima, o pečenim kostanjama i o božičnim zalistačama. Preko noći namelo sniega na stogove i eto ih svih obradovanih, unoseć u školu zadah sniega, a pojednako otrešaju skutima odjeće.

— Onoga dana Lia nije došla. Ne bih znao ščega, nu škola mi se pričini i mrtvom i praznom; da nije stoga, što je zakajalo? Ni sutradan nema Lie. Tri dui mišuše, a jedan će mi djak: „Zar ne znate? Na gospodjici je pošalina“.

— Sudeć po izgovoru, ta je novost djacima omilla, ili je barem živoga razpravljanja. Jedni su tvrdili, da će Lia umrijeti, jer se od pošaline umire, drugi, da će ozdraviti, ali nigda više u školu pristupiti, jer se žensikama, koje je pošalina povajjala, kosa striže, a uzput im i pamet otupi.

— Je li tebi, Mari, poznato, kao se neke stvari prigadjaju? U snu je vidim, zivka me i govori: Ščega ne dolaziš? Zar ne dokučuješ, da te ova mala ljubi i prije te se smirti začelje vidjeti?

— Lia je ono bila, što je slovalka one rieči, ali i glasom i osjećajem žene. U snu sam zazbilj plakao, a sutradan podmožem se srča-

nošću poduhvano nakostim, da ću prekoračiti prag ovoga zaselka, nu to sve iz tihana i čak s nekim nabožnim čuvstvom. U predvorju još o klinu vise šešir i ogrnjač, na stolu je zavežanj knjiga, a još nerazuzan. — Naopako je; svu noć je tamošno šušljekala; sad se mrvu primirila — tako mi smrsi otac i polagano na prvi prsta udjemo u njezinu sobu.

— Na nos ti nešto nasrće, ko da je neberičetna groznica, a pozatim u zasjeni nazrem i razaberem nju. Netom je na njezinu posteljici uočih — a to žuti se ko mrtvac, skućivila se, usnice pocrnile a sujednako i zubi; oči začepljene, a na glavi joj puna kesica mraza, — kroza kosti me prožeže led i bi reći, čujem, da blizu lepršaju krila smrti. Govorilo se razvodnjeno, izpodmučke, jer se pričinja, da knja. Izpod bijelaca joj se razpoznaje tjelesna objamina, a noge se i ruke opružile, ko da išćikaju, kad će ih iznieći nadvo. Od trena do trena naziremo, da joj se pomoćno vedje ldižu, ko da su težkim prignjavljene, u me ih je zadržla i razporna me.

— Netom je izčezla svaka pogibelj — a vjeruj, bilo je i tiesnih klanaca — ja proriedim svoje pohode, a zavežem tom, da više nisam ni prilazio. Oni su napovratce kumili, da

se iznovice navratim. — Lia sama, dodija joj, dodjite joj u pohode — i ja sam se povratilo.

— Zatečem je i u nastojaju sjedi. Na glavi joj je bijela okružica poput kape, a izpod nje se oduljili bledi i izpljukani obraščići. Nije loša zdravlja, ali je pusto izgadnjela. Toga godišta snieg svom pregršti zasuo i sve se unakolo bijelasa. Lia naredila, zbog zabave, neka se po donjem pragu na prozoru dobrim porjadju škrijala do škrijele kruha, i iza cakala pomnjig uporno na docilogla vrapca, koji amo prilieče i čvoče. Privukli oni viriti u onu glavicu, što ih obamjera iza cakala, i eto naše razgovore poremećuć prskot drvija u peći i cvukit pitčica, da bi usigurno odgoneno: žugore o nastojnom proljeću.

— Proustila bi Lia: — Znete li, što pričaju oni vrapci? Evo ovo: „Uvjerit ćeš se, Lia, da čemo ti mi, netom prolistaju sve topole i mi go njima sredimo svoja gnezda, svojim pjevanjem nadoknadiš ovaž kruh, što nam ga pružaš. Zar ti, Lia, ne znaš, da je ovdje nablizo u jednom ngličku krusaljac procvjetao?“

— Evo, što vrapci gataju.

— Ja bih se urti i ur zabavio uz Liu, a kadikad i na objedu ostani, iz početka sam joj koju i o školi nastojam — ali ne o herojima i

predviđjali, a bit će nam drago vidjeti u jedan zagrljaj „demokrate“ i „bečane“. Takovi zagrljaji i spadaju u carstvo utvara.

Iz toga carstva dolazi i ona izjava „Crvene Hrvatske“ da su i utvarasi, . . . pravaši. Iz tog carstva doći će još svih mogućih izjava . . . ta za utvaru sve je utvara, a samo nisu osobni interesi, položaji itd.

Političke vijesti.

Službeni jezik u carevinskom vieću. Njemačke stranke zahtijevaju, da se u razpravi o promjeni poslovnika zaključ, da se njemački jezik uvede kao jedini jezik porabe u carevinskom vieću. Oni naime vele, da svi zastupnici razumiju njemački, pa da se po tom može tražiti izključivost tog jezika u parlamentarnim razpravama. Rekli da i oni sami uviđaju, kako su ti zahtjevi nepravedni i šovinistički, pa kažu, da oni to traže ne kao nacionalnu stečevinu, nego — iz nužde! No loši su izgledi, da bi ovajak zahtjev mogao prodirati, jer će se tomu oprijeti svi Slaveni, Talijani, Rumunji, pa i socijalni demokrati, dakle većina parlamenta. Stvar će se po svoj prilici dogoditi za godinu dana.

Za tjesniji savez između jugoslavenskih zastupnika u carevinskom vieću. Na carevinskom vieću nalaze se zastupnici južnih zemalja Hrvati i Slovenci podijeljeni u dva kluba, jedni nalaze se naime u „Svezi jugosl. zastupnika“ drugi u „Slovenskom klubu“. Jedni i drugi imaju pako zajedničku „Narodnu savez“, kojom su nešto tjesnije vezani. Ali to „Narodna saveza“ neodgovara ni narodni ni političkim potrebama južnih zastupnika — pa se je stalo raditi na tom, da bi se oba kluba naših zastupnika na drugom temelju bolje i tjesnije približala i vezala. U tu svrhu izabrani su odbori, koji su jurve viećali o predložjenih za to pravilnih i koji će se početkom svibnja sastati, da konačno odluču ono, što bi moralo biti korisno za oba kluba i uspješno za njihov budući rad.

Pregovori za češki sabor. O pokusima, da se između Čeha i Njemaca dođe do sporazuma glede razprave o jezičnom pitanju, javlja se dvie verzije. Jedna ide za tim, da se narodna pitanja u Češkoj razprave u narodno-političkom odboru u formi inicijativnog predloga. A drugi predlog ide za tim, da se stvari između razprava narodnih pitanja u češkom saboru u car. vieću neka vrsta junctima. Kakav će biti uspjeh, vidjet će se.

Načelnik grada Ljubljane. U sjednici gradskog zastupstva ponovno je izabran dr. Hribar za načelnika, a dr. Tavcar za podnačelnika. Rezultat ovoga izbora pozdravili su gradski zastupnici i dubokom pune galerije občinstva oduševljenim odobravanjem i klicanjem.

Za istarske željeznice. Za posljednje audijencije, koju su imali svi istarski zastupnici na carevinskom vieću sa odlasnicima raznih društava Istre kod ministra financija viteza Bilinskoga radi novog poretka na vino, povelu se je također rieč o potrebi novih gradnja i dogradnja željeznica u Istri. G. ministar je priznao važnost i potrebu nekih novih željezničkih gradnja je je obećao, da će nastojati po mogućnosti izraženim željam zastupnika obiju na roda Istre zadovoljiti.

Izborni pokret u Ugarskoj. Još je nešto preko tri tjedna do izbora. Koli vladat, toli stranke upotriebiti će još ovo vrijeme, da si svakako šta više pristaše. Izborna borba bit će svakako tako žestoka, kako već dugo nije bila. To se već vidi iz vanredno velikoga broja kandidata. Zastupnička kuća sastoji u svemu iz 413 mandata. Za ta mjesta bori se danas po prilici 950 kandidata. Vlada stranka postavlja već sama u 380 izbornih kotara svoje kandidata, Justhovi u 180, Kossuthovi 140, pučka

aoristima — o knjigama, o zadaćama, o djetinjim šuškarjama; ovu uz onu — triezno sam je svjetovao. Nu jednoga se dana prisjetim, da su se odnošaji između mene i Lie promienili, ko što se taman bila i ona promienila, jer je izpod one okružice išezavalo djeteteše, a čudom se to ukazivala žena.

Iz početka poželi ona zetu se izpraviti, netom ja pristupi, a sad pričelo, da joj se, s malim ja nakonim i proštim: „Gospodice!“ — pri čemu bi mi ona pružila ruku ozbiljnošću dame. I zapovjedila bi mi: „Budite susretljiv i dodajte mi tu kutiju, one čipke. Budite pri ruci, da razmetamo ovo kancelo.“ — Zaželjela bi se, da je i dvorim, a jednoga dana udari u smieh i stade je vika: „Majko, majko, nu gledaj, kako mi gospodin Leuma jaje razpjenjuje!“

— Sad se ja zatekoh u smetnji, o čemu ćeš se više razgovarati i promisliti se, da će biti priručito čvršće se uz gramatiku piviti, uz pravila i deponente.

(Štedi.)

stranka 58, Rumunji 27, isto tako i ostale narodnosne stranke 27, nadalje kandidiraju osam novo-organiziranih socijalista (narodnici), 9 socijal-demokrata, 11 njemačkih narodnjaka, 6 Srba radikala, 2 samostalna agrarca, a 80 kandidata stoje danas još izvan stranaka. Sveobće je mnijenje doduše, da će vlada pobjediti u izborima, nu ne može se za sada niti približno reći, kako će svršiti ta cjela borba. Mnogo je rašireno mnijenje, da bi se moglo sliedeće dogoditi: Dobije li vlada neznatnu većinu, tada parlament ipak ne će biti sposoban za posao, jer će oporba biti jaka. Usled toga će opet biti razpisani novi izbori. Vriedno je zabilježiti sliedeća dva slučaja, koji se dogodili kod izborne agitacije. U Baji polagao je račun o svom zastupničkom djelovanju Justhovac Ryjk, pa je ujedno držao svoj kandidatski govor za sliedeće izbore. Večina izbornika rekoše mu pri tom sasma jasno i otvoreno, da će ga birati samo ako se priključi starim neodvisnima pod Kossuthovim vodstvom. I hirabri vitez, dosada ljubti Justhovac, preobrazi se smijesta u Kossuthovca. Sličan slučaj desio se Kossuthovcu Schiffertu. Njega pozvaše njegovi izbornici, neka se smjesta priključi vladinoj stranci.

Položaj u Albaniji. Vlade čete zaposjele su kačanski tjesnac, pa odatle energično proganjaju ustaše. Ovi potonji napustili su svoje položaje kod Kačanika i Eleziana, pa su se povukli u brda i u šume. Vlade čete progone ih i napreduju uspješno proti njima. Jucer su se borili cio dan. Predvečer a i usled zločestoga vremena prestaše borba. Predjel u kom se sada čete bore sa ustašama, vrlo je bregovit, ali šumom pokriven. Osim toga imade mnogo malih gorskih potočića, koji su usled zadnjih kiša silno nabujali, pa ih je usled toga teško preći. U zadnje dane pada neprestano kiša. Zemlja je mokra, meka, nakvašena, pa čete — i onako izmučene — teško napreduju, u tom neprohodivom tlu. Jedan dio gilanskih ustaša položili su već oružje. Klanjac kod Stimlje zaposjeli su po prilici do 3000 Arnauta. Ovdje će doći do žestoka boja, nu po svoj prilici uzmaknuti će ustaše i ovdje, jer će ih vladine čete i onako podpuano uništiti.

Bezobraznost „Narodnoga lista“ i Dra. Jerka Machieda.

„Hrv. Kruni“ pišu iz Splita: „Nama je osobito drago, što se je kod nas novinstvo u obće počelo baviti poznatom aferom Dra. Machieda u pokrajinskom školskom vieću. Među članicima, što su izašli o nemilom onom događaju, mislimo da će biti pobuđo obće pažnju, što je bio u zadnjem broju „Dana“ 28. travnja, o. g. Tu je u njemu bez žuči prikazana cjela stvar, a donekle i kavalirski, što naš Dulcamara ni malo ne zaslužuje. Mi smo više nego uvjereni da se občinstvo slaže i s izvodom, što su u onom članku. Sad je zbilja stvar postala pitanjem „hrvatske narodne stranke“, i ako prije nije bila, jer će i stranci, kojih pripada substituirani občinski liečnik u Hvaru, biti do toga, da li će ona i dalje kriti u svom krilu člana, kojemu rekao bih nije do karakternosti. Nije kud kamo, stranka mora da odluči kako će se ponášati s čovjekom, koji smiono a bezobrazno javno dementira svakom poznatu istinu i misli, da će se prostim lažima izkoprcati iz veoma neugodnog i zanj pogibelnog položaja, u koji je upao prevelikom svojom mudročću i poznatom uljudnošću (!) koju je barem „Narodni list“ izlicao, kad ga je branio, ali nije obranio.

Sad je Machiedu više uzaludno da se zanj zauzmiđe njegov „laborgan“, koji je u zadnjem svom broju od subote donio neslanu jednu vjesticu. Uzaludno mu je bilo i moljakanje kod gosp. namjestnika, jer mu je gospodin namjestnik kao pametna i razborita osoba odgovorio, što je morao, a iz toga odgovora može svatko, i tko nema diplomu doktora, razabrati gdje se mogu naći „banditi“, „Narodnoga lista“.

Mogli bismo još dosta toga nadovezati, ali za sada ne čemo. Ta, ima vremena, samo Bože zdravlje; ali svakako moramo upravitie ove upite dru. Jerku Machiedu:

I. Je li li nije istinito, da ste Vi, gosp. doktore, u onoj nekoj za Vas kobnoj sjednici pokrajinskog školskog vieća rekli o pitomkinjama dubrovačke preparandije uno, što sada nije potrebno ponavljati jer svakomu vrlo dobro poznato?

II. Je li li nije istinito, da je odmah na to pokrajinski školski nadzornik odvažno ustao na obranu poštenja pitomkinja i svijui učiteljica, koje su se uzgajile u onoj preparandiji i ostru Van kazao da konkretnim primjerima potvrdite gnjusnu Vašu osvadu?

III. Je li li nije istinito, da ste Vi onda mramorkom umukli i nieste znali ništa ozbiljna navestii na svoje opravdanje?

Neka nam Machiedo odgovori na ova pitanja, pa čemo ga onda dalje poslušiti. Ne će

li nam on odgovoriti, neka odgovori „Smotra“ zanj, ali neka iznese sve dokumente.

Poznato nam je da je naš doktor kasnije nastojao da polize ono, što je izbacio ali tu manevra nije uspjela kako smo obaviješteni.

On se je postavio na savim krivi temelji: karakteran čovjek, kad nešto kaže znae iznietii, i dokaze za to, a nipošto se ne utiče lažnim opravdanjima.

Ova žalostna afeta nije samo posao pitomkinja, učiteljica i u obće našega učiteljstva, nego ona ima da zanima cjelu pokrajinu, a to radi položaja, što ga je — ne znamo kojim zaslugama — stekao doktor Machiedo u našem narodnom zastupstvu, u predstavnštvu najviše naše autonomne zemaljske vlasti i u najstarijoj školskoj vlasti u zemlji.

Mi mislimo da u tim položajima može biti samo čovjek, koji je občinstvu već od prije poznat, a svakako čovjek od karaktera.

Mi čemo ovo naše mišljenje i kasnije zastupati, a uvjereni smo po pismima, što nam iz cijele pokrajine neprestano stižu, da će naše učiteljstvo već liečjeg poticaja muževno ustati na obranu svoje časti, jer se ova cjela afeta, ipak najviše tiče učiteljstva.

Učitelji! dokažite da je i Vama najviše da zlatne one poslovice: „Sve za obraz, a obraz ni zašto“.

Nek se izpravii, što se je pogriješilo!

U zadnjem, samo broju našeg lista donieli viest, da će se uvata u Vruljama zvana „Draga“ zasuti i da će se uređiti za pristanštie malih brodića „Luka“ u Crnici. Koli jedna, toli druga radja mora biti dovršena još ove godine. U koliko smo izvješteni sa izvjestue strane se nadaju, da će do toga roka i obala ugljena biti spojena sa obalom izpod Inchiostrovih kuća i time će se dobiti onaj liepi prostor, što je danas more u „Dragi“ ili Vrulkjama. Što da se učini od ovoga prostora? Čuju se razni glasovi i mnjenja su razna, a mi mislimo, da bi bilo najbolje i po grad najkorisnije, kad bi se na tom prostoru sagradila nova željeznička stanica za putnike a i trgovinu. Do danas Šibenik nije napredovao u trgovačkom pogledu onako, kako je po svom položaju mogao i morao, a tome je mnogo kriv položaj na kom je danas željeznička stanica. Pokojni nadvojvoda Albrecht prigodom svoga posjeta u Šibeniku, izrazio se je neprijatno o položaju, na kom se nalazi današnja željeznička stanica rekavši, da onaj, koji je dao graditi brieg na briegu, da bi zaslužio da ga se tu pedepše ostru, a to je, da tu vjesi za ruglo svoje osvete. I zbilja! Nova željeznička štacija je uprav brieg na briegu, daleko od pristanštie parobroda za jedno 15 do 20 časa lamlim i čvrstim nogama, dok postarijim dvostruko više. Radi uzbrdice teško je prevažati terete na ovaj brieg na briegu, te se tim znalno sprječava promet.

Kad nova obala bude sagradjena, biti će po njoj postavljenie tračnice i trgovina će se doduše ukrcavati i izkrcavati na obali, te će u velike olahkotiiti prevozu, a time i cieni prevoznog. Do danas trgovci iz šibenskog zaljeva većim djelom bi naredili, da im se trgovina šafje preko Splita, jer bi ih zapao više prevoz s mora do na šibensku željeznicu, nego li bi iz Trsta do Šibenika. Ovako su postupali i sa trgovinom, koju bi oni odpremali. Doduše da se donekle rodje trgovcima na ruku uprava željeznice, imala je ugovor s jednim mjestnim prevažajem robe uz sniženu cieniu, ali uza sve to ipak ostala je liepa i prilicno velika ciena, koju su trgovci morali izplaćivati i preko Šibenika za zaljeđe i obratno išla je s mo onaj trgovina, koju je baš prieka nužda silila, da ovduda putuje. Sve drugo je išlo preko Splita. Tako je preko Splita odlazila i svaka teža trgovina, spomanjkala dizala na šibenskoj obali, koje mora da u portu vi i što bi bilo dobro, dapače što se sada nameče kao neizbježiva potreba.

Mi se nadamo, da će uprava željeznice ovako uređiti prevoz trgovine u našoj luci sa obale na željeznicu i obratno, te o tome potanje nećemo. Kad bi se pako i za čas oteleg sa ovim i ovakovim uređenjem, mi bi morali posumnjati o dobrim namjerala, koje su se imali pri uređenju naše luke, te bi njezino uređenje bilo tek koristno za naše mjestne trgovce i mjestnu potrošnu trgovinu, dok za izvazno, bila bi od nikakove koristi. Pošto će se, kako čujemo u što kraćem roku preurediti i vozni red na našoj kraj-željeznici, tako da će na pruzi Šibenik—Perković i Knin—Perković—Split uesti se dva vlakna poštarska bez teretnih, tako da će putovanje iz Knina do Splita trajati 3 sata, mjesto danas 4 i pol, a iz Šibenika u Split i Šibenika u Knin 2 sata, mjesto danas 3 i pol, to bi se moglo sasma lahko uređiti, da voz kreće sa obale i tu uprav s mjestu gdje je danas „Draga“ i jer nebi bilo liepo a ni korisno za putnike, da se penju na brieg na briegu, kad imaju tračnice uz obalu.

Ovo neiziskiva nikakovih potrošaka. Uprava državne željeznice morali će i onako da podigne jednu, ako i ne veliku zgradu na obali za primanje i izdavanje robe. Nebi bilo potreba drugo, nego da ovu zgradu proširi za samu jednu sobu, za izdavanje putnih karata i Bog mi te veselio.

U Splitu, gdje je stara stanica bila kud i kamo bliža pristanštie parobroda, uprava željeznice da olakoti posao putnicima, pohvalno je podigla novu postaju uz obalu. Ovi isti razlozi i u puno višoj mjeri, što su vojevali za Split, vriedi i za Šibenik, te se mi čvrsto nadamo, da će se netom obala bude uređena, na istoj podignuti i postaja za odlazak vlakova ravna s obale, pa ako ne sviat, a ono barem onih postarskih i za putnike.

Dopisi.

Gornje Primorje, početkom svibnja.

Jedan neuspjeh. Petar dosad bio dokučii, a sad ga zar pamet izdala! Svedjerno izbirao vješite, okretne ljude za svoju agitaciju, a sad se dao neiskusnom pedagogu Stefici i nesudjenom dr. prava sinu Ninu u ruke. Prvi ostavio svoje pedagoško djelo, svoje; kako se svojim drugovima hvalio, mora da bude nešto neobična u cijeloj svjetskoj literaturi, što će genij, inače još mladog Stevana i to u malenoj Hrvatskoj na svietlo izdati. Za čas je odložio svoja zamjerna uzgojna iznašašća, a počeo pisati dopise u „Pučkoj Slobodi“.

Osvjedočio Petra, da je „Sloboda“, koja će ga sjesti na načelnički priestol. Glasalo se, da će narod listom uz Petra i Steficu kad u „Pučkoj Slobodi“ ugledaju svietlo umni dopisi protiv svećenstvu još umnijeg hrvatskog pedagoga Stevana.

Petar se je razočarao! Kad su izašli toliko slavljani i najavljeni dopisi, doznao je Petar, da je pedagog mogao čvrstim nogam da zahvali, jer bi da uvijek mogao u svojoj pripisitosti pameti naučio.

Dr. Niko, inače dobro poznati psiholog, oca je grdo nasamario. U svojim javnim skupštinama oca je očito radi narodnog dobra za načelnika, e da stavi u red občinstva blagajnu, pred ciljem svetom kao jedinog čovjeka za taj posao proglašivao.

Doznajemo, da se Petar na sina srdio, što je onako nesmotreno govorio. On nije išao za tim, da bude načelnikom, nego da ga učine tajnikom-blagajnikom, jer da u obće odkad je on s občine otišao, račun razahda nisu uređeni.

Poruka Dubokovića. Poslie ranočaranja, koje je Petar s Gijigom, dr. Ninom i pedagogom doživio, bio je očito smeten. On inače srčani čovo, kad bi narodu o svojoj računarskoj vještni i o svom poštenju naklapao, očima bi u zemlju oborio, što dosada nije nigda uradio. U ovoj smetnji Petar se ipak brzo snašao. Upoznao je, da se s demokratskim barjakom prodirat ne može. Sretna mu je misao pala na pamet, da se preko čeličnog ali konfuznog Ivana komu je uspjelo da i Jozinu stranku sa strankom utvare vjenča, da se kažem preko njega starini Dubokoviću preporučii.

Zbilja Petar je uspio! Njeki dan se je na parobrodu javno kvalio, da je pravaštvu odzvonilo, jer da mu je tako Duboković pisao. Dapače u pismu, po kazivanju samog Petra, stari se predsjednik utvare čudi, što se je Petar smeo! On mu poručuje, da se ničeg ne plaši, jer da će utvara svu svoju moć uložiti, da satire pravaštvu u svim kotarim, a osobito u makarsko-gorjoprimorskome.

Dobro bi bilo, da dodje amito u agitaciju dr. Frane kao pravi sin utvare, pa da on skupi demokrate i rasijane pristaše hrvatske stranke, jer kaže, da nitko bolje nebi to znao do bivšeg državnog odvjetnika ujediniti.

Petar se hvali, a dr. Niko izmišlja svaki dan nove paragrafe, kojim će posjecat sve pravaške glasove. Mi jedino želimo to, da većina glasova predobije; a tako će, nadamo se i biti, jer smo osvjedočeni, da će pri izboru vladat sloboda i pravdnost i da se neće dopustiti Petru i dr. Nikl, da oni svoje prste mješaju. Poručujemo dr. filozofije, koji je pisao o lomljenju dalmatinskih obata, da sebe i obitelji spasi od potopa, koji im prieti.

Nek se slaže! Hoće da nas zastreše sa nejakom slogom demokrata i narodnjaka i to po receptu dr. Frane Alačevića: složno protiv cincim, furtivnašim i mahiniristi! Mi se njihove sloge ne bojimo! Dapače nam je drago, da se pokazuju onaki, kakvi su u duši! Alačevića je pismo otvorilo mnogim očii, pa i oni sami vide, da je svakomu čestitom Hrvatui i katoliku jedino mjesto u pravaškoj stranci!

Pravaši.

Vjerolomstvo i još neke stvari.

Mi smo već kazali, da je Antičić nabacao svega i svačega. On govori o zapisniku, govori o računim, gradi se članom novčanog odbora, a

nije, gradi se junakom i čeka na biljezi, pita Klarića gdje mu je vedro čelo, a neza da neistine nemogu biti svojstva vedrog čela. I sve mu je to upalilo kod čaravara sveta. To isto valja reći i o vjerolomstvu g. Klarića.

Priča nam dakle g. Antičić, da je narod htio Rismonda, a ne Klarića za načelnika, pače da je to Rismonda i obećano bilo, ali da je spietka učinjena i da je Klarić učinio jedno vjerolomstvo i s njim je bio Klarić izabran, premda su neki volili i dra. Peku više nego njega.

Ovde nam se Antičić pojavljuje na vrhuncu neistine i izvrzanja — ili bolje: u svemu on je na vrhuncu tomu.

A pitamo mi g. Antičića jeli Klarić tražio načelnništvo? Je li Klarić odbijao načelnništvo? Jest. Je li baš Klarić sam predlagao Peku? Jest. A ko je htio da Klarić bude? Svi ali na osobiti način Antičić i Mihotić. Spominje li se Antičić, što je on radio, da se primi Klarić? Spominje li se one večeri na obali kad je Klarić predlagao Peku, a Antičić je odgovorio, da Peko nije dorastao za to mjesto, a za dokaz toga priča o kako kad je neko u Zagrebu nadzorio u šali najljepšem gospodinu, da je Peko odmah se digao jer je sebe umišljao najljepšim. Spominje li se toga Antičić? Pa ipak tako sada govori.

Ogđe je vjerolomstvo gosp. Antičić, kad su svi glasovnici glasovali za Klarića. Vi govorite o vjerolomstvu. Ali ako je toga vjerolomstva bilo, to ste ga vi počeli, pa ste vi hteli da bude Klarić, a niko drugi.

Sudite ljudi kakav je to čovjek. Ono što je on učinio, i čemu je najviše on bio uzrok, sada svijetu prikaziva kao cviman, i to tudji! Gospodinu Kisiću u čast ovakov dopisnik!

Ajdemo dalje. Udar Antičić na Klarića zbog žita, da ga je jedva nabavio. Na upite Mihotića i Antičića da je pokazao nekakovu brojčavku Lederera. Ali oprostite g. Antičić. Ono nije bila nekakova brojčavka, nego prava brojčavka. Nju ste vi videli. Videli su je i svi prisutni viećnici. A njozi se je razpravljalo, i svi prisutni su zaključili, da se kupi kukuruz, jer pšenice nije bilo. Zašto ovako nepiše? Zašto sve nekažete? Zašto nepiše istinu, vi koji se znate podpisivati „Ljubo Istinitović“?

On Klariću upisiva u grieh zašto svet nije htio ići po kukuruz u Makarsku, a zašto je neupišie i sebi i svima koji su zaključili, da se kukuruz naredi. Sviet primorski malo ljubi kukuruz, jer nevari pure, niti kuha kruha kukuruzova a Antičić je to znao, pa zašto je onda odobrio, da se kukuruz naredi? Zar je kriv načelnik Klarić, što svet nije htio kukuruz. Onda je kriv i Antičić. Gosp. Antičiću, kakav ste vi čovjek kad svoje djelo drugom upisujete u grieh? A zašto je g. posl prodavao po 16,40, a ne po 17 ko prije to sam znae g. Klarić, a vi kad bi čutili pa naravno poštenje u ovoj stvari nebi ni progovorili.

Ajdemo i sada dalje. Antičić udara na Klarića, jer da su viećnici tražili, da se pitanje liečnika uredi, tako, da bi barem jedanput na sedmicu obilazio sela, ali da načelnik stvar osujećiva. To znači da načelnik neće drugoga občinskoga liečnika.

Neka oprostite g. Antičić, ali onakovo pisanje je samo za čuke, a ne za ljude. Zar takovo pisanje nije nizko, odveć nizko.

Upozorivamo slavno obćinstvo, da je upravo Antičić oni koji osuećiva da ne bude drugoga liečnika u Makarskoj obćini. Zbilja velika je nužda u ovoj obćini od dvaju liečnika. Primorac rado zove na bolnestika, jer pojmilje, što je ljudski život. Dr. Juraković u najbolju volju nemože često puta tim potrebam udovoljiti. A gdje je opet silni novac, kog sviet ovako troši plaćajući kompetence i k tomu kožiju za liečnika. Sama kočija do Živogošća zapada 7—8 forinta, i to sve težak mora platiti. A može li to siromašak? Zar to nije ubiti ljude, ili ih prisiliti da umiru bez liečnika?

Drugim liečnikom svemu bi se tomu doskočilo. Liečnik bi primao svoju redovitu plaću, a tri puta u nedjelji dana došao bi jedan u svako selo. Ko bi imao tute potrebu došao bi i pregledao bi se za 1 krunu. Pa recimo čisto: zašto, da Makarska sama imade liečnika i uz obalnu celiu, a sela ga neimadu. Nu i da nije toga, svakako humanitarnost ako ne kršćanska ljubav, svakoga nuka na drugoga liečnika.

Pa je shvatila većina vieća i načelnik Klarić. Ali Antičić neće to dashtati. On nepojimlje ni što je humanitarnost, jer kad je prošle godine htio načelnik Klarić, da to pitanje krajno privede, on ga je omeo. Nu Klarić nije stajao, nego je opet na posljednjem vieću stvar iznio na definitivno rješenje. Vieće je pristalo, ali Antičić je protivno tomu obstrukcionirao. Vikao je, derao se je tako, da je sablazn viditi onakoga jednoga djeljega uzgojtelja.

I još Antičić tuži Klarića radi drugoga liečnika!

Kako li možete g. Antičiću govoriti u putu. Zaostrožac! Zar vi neznate, što je Klarić

zaj ta put učinio? Propitajte spise na Poglavarstvu i Namjestništvu, pa ćete viditi, da je Klarić taj put preporučivao sa svom snagom. Upitajte ministerijalnoga savjetnika Webera i on će vam kazati, da vaša tvrdnja nije istinita; da je vaša tvrdnja zato izašla samo, da se stvari nepouzdanje trijuh sela proti pravaškoj strani.

Vi izlazite i sa zapisnikom sjednica u svako selo. Jest vi ste taj predlog iznili. Ali vaš predlog nepodudara se sa zakonom. Znamo, da zakon kaže, da izlaganje zapisnika biva u sjedištu obćine. Je li potrebit vaš predlog? Imali igdje, da se toliki zapisnici prepisuju? Koja je to obćina učinila?

Pa neka je i to, a zar ne bi trebalo zbog toga povisiti obćinsko činovništvo? Zar nije, koliko se spominjemo, baš u onoj sjednici primjetio Klarić da to nebi moglo biti bez povećanja troškova ili truda činovnicima? A ipak vi sažaljavate obćinske činovnike kad vam to služi. A što bi vi rekli na troškove kad vi osvadjate Klarića, jer je kupio pisari stroj? Jest, g. Antičić, načelnik ga je kupio, a kupio je i hartije i pera i svega što za obćinu treba i sve mu to vieće begena.

Gosp. Antičiću vi bi se imali sramiti zbog takovih napadaja. Medjutu vi se dicitte zajedno sa vašim Kisićem i don Jurom Blankinom!

Trogir.

(Pučka zabava). U nedjelju popodne priredila su mještina hrvatska društva: „Narodna glazba“, „Berislavić“ i „Sokol“ liepu pučku zabavu. Netom je glazba odsvirala prvu koraćnicu, plokata je bila dubkom puna gradjanstva, a i na prozorima okolnih kuća, bilo je dosta svieta.

Prvi je vježbalo na spravama muški podmladak „Sokola“. Ove i druge vježbe izveli su mali sokolčići na svačije zadovoljstvo, a zanimivo je bilo gledati, kako oni mali junaci tačno, ozbiljno i oduševljeno vježbaju. Onda su vježbale njihove sestrice — ženski podmladak. Liepo su im izpale vježbe sa zastavama, pa su bile nagradjene oduševljenim pjeskanjem. Zatim su svi tri sokolska odjela vježbala na spravama. Moramo priznati, da su nas hrabri naši sokolovi ugodno iznenadili. Vještina i preciznost, kojom su vježbe izveli, bile su zamjerne, te se spravom može reći, da je naš „Sokol“ i u ovome dostojan drug braće sokolova. Na osobiti se je način iztaknuo vodja Puović. Prvi dio zabave svršio je nastupom i prostim vježbama „Sokola“, pa je u znak priznanja bio pozdravljen srdačnim „Živio Hrvatski Sokol“. Drugi dio programa, izveli su tamburaški i pjevački zbor „Berislavića“. Pjevalo se skladno i sa čuvstvom, a zbor je tamburao upravo majstorski. Zabava je svršila u podpunom redu koraćnicom, koju je odsvirala „Nor. glazba“. I ona je zaista znatno doprinjela ovoj prijatnoj narodnoj zabavi. Neka je na čast glazbarima, a i vrstnom im učitelju I. Bozzotti, koji je poznatom spremom upravljao pjevačkim i tamburaškim zborom.

Nadamo se, da će naša društva, a osobito „Sokol“ i „Berislavić“ i unapred raditi zajednički i bratski se podpomagati. — Sokolovi će time jačati i širiti čistu hrvatsku misao, jer im je geslo: „u desnici snaga, u misli domovina“; a „Berislavić“ će prosvjetljivati naš puk u hrvatskom duhu i raditi po onoj: „prosvjetom k slobodi“.

Ovo nam jamči dokazana radinost uprave, kojoj je na čelu odlični rodoljub Dr. Vjekoslav Rubignoni.

Iz grada i okolice.

Osobna viest. Naš zastupnik Dr. A. Dubilić polazi sutra na večer put Beča.

Hrvatska sokolska župa Krešimirova. Starješinstvo Krešimirove župe ima sutra sjednicu, na kojoj će se razpravljati o važnim pitanjima, za što bolji procvat ove župe. Biti će govora i o župskom učitelju. Sjednica je urečena na 11 sati prije podne u prostorijama „Hrvatskog Sokola“.

Upit na c. k. pokrajinsku vladu. Poznato nam je da su jedina dva doma ča sina izučili u Beču više učilište t. j. Boden-kulture, pa u eri podizanja Dalmacije ta dva mlada naša čovjeka biva gđ. Viličić i Lovrić-Caparin, zaslugom naše c. k. pokrajinske vlade, gdje su također dva doma ča sina na upravi, ne mogu naći javne službe u zemlji. — Pitamo c. k. pokrajinsku vladu: zar se tako pridžuje ljubav za koristnim i zemlji potrebnim naukam?

Vatrogasno dobrovoljno društvo proslavilo je u četvrtak svog pokrovitelja sv. Florijana tačno po obljelodanjenom programu. U 8 sati u jutro skupiše se članovi vatrogasne čete u gasilanu. U 9 sati predsjednik društva g. obć. načelnik Dr. Ivo Krstelj, odbravši prije vrlo zgodan govor, u kom je pohvalio vredno vodstvo i požrtvovne članove, podielio je srebrne kolajne vatrogascima, koji su navršili de-

set godina vatrogasne službe i baš: Bumberu Ivanu, Marenzu Petru, Kolombu Krsti, Stočiću Ivanu, Lušiću Nasti i Piliću Šimun. Zatim su vatrogasci predvođeni svojom fanfantom pošli na sv. misu u crkvu sv. Frane. Na povratku iz crkve fanfara je također udarala vesele koraćnice. Na 12 sati bio je koncert fanfare u glavnoj ulici na Malom Trgu, koji je vrlo liepo uspio. Šetnja po gradu bila neobično živahna. — Na 8 i pol u večer četa je obašila grad uz svirku fanfare, a na 9 pošla na zajedničku večeru u „Hotel Dinara“, koja je prošla u bratskom razgovoru, liepu veselju i srdačnim nazdravicam, popraćenim veselim udaranjem fanfare. — Ova proslava učinila je na gradjanstvo najljepši dojam, i pokazala još jednom, kako se je naše vatrogasno dobrovoljno društvo liepo uredilo, liepo osovilo, tako da pouzdano obećaje, da će uz svoje zauzeto vodstvo sve to liepše cvasiti i napredovati. A to je želja i čestitka svih čestitih gradjana.

† Umrla. Jučer u 11 sati prije podne u Zlarinu preminula je plemenita starica Matija Biazic u 76 god., majka dušobrižnika mještne bolnice Don Iva Biazica. Pokojnici rajsko naseljenje, a tužnoj obitelji i dobrom Don Ivi srdačno naše zalovanje.

Poljudjetska Blagajna u Šibeniku sutra 8. tek. obdržavat će svoju glavnu godišnju skupštinu, na kojoj će podastrijeti druženarima na odobrenje bilanac i obračun za godinu 1909. Skupština će se obdržavati u prostorijama „Hrvatskog Sokola“ na Poljani u 9 sati izjutra. — Pozivlju se s toga družinari i ovim putem da po mogućnosti svi pristupe.

O oprostju prireza na nove zgrade. Zakon glasovan u zadnjem saborskom zasjedanju, po komu nove zgrade mogu biti oproštene također i od pokrajinskih i obćinskih prireza, nije još postigao vladarevu sankciju, niti je poznato je li u tu svrhu zakon bio podastri na nadležno mjesto. To otezanje i neizvjestnost, da li će zakon biti polvdjen ili ne, prouzročuje zastoj u graditeljskim prilikam; mnogi i kod nas, a za stalno i drugodje u pokrajini ustručavaju se početi sa gradnjam, koje su kanili izvesti samo u slučaju, da bi zakon ušao u krepost. Neizvjestnost štetno djeluje osim toga na radnike i na poduzetnike, te je potrebno, da se u tomu postupa sasvim hitno, da prestane neizvjestnost štetna po graditeljni razvitak u zemlji.

Naša obala. Čujemo da je društvo „Sufid“ dobilo dozvolu, da može graditi obalu izpod tvornica. Ova će obala biti pripojena onoj u Crlnici, tako da ćemo moći udobno šetati, a osobito zimi po obali od Dobrike do tvornica „Sufida“. Bože daj samo, da se ovo zbudje što prije!

Sočica. Tuže nam se seljaci i naši težaci, da im neki crv grize pupe i da neznaju kako da se od njega oslobode, jer da ga po danu nevide. Ovoj crv zove se sočica ili latinski Tohtri ambiquella. Po noći se penje i grize pupe, a po danu se zabode u zemlju blizu panja. Najbolje sredstvo jest, po danu okopati oko panja i poubijati ih. Dobro će biti ako namažeš panj katranom u naokolo, da mu tako prepriećemo penjanje.

Odgođa vučenja lutrije. Izjavljujemo da smo rok vučenja naše lutrije od 7. svibnja. 1910. odgodili na 12. lipnja 1910. — Preporučujemo svoj gospodi, koja se nisu još odazvala našim molbama, da to čim prije dodje. — „Djačka podr. sv. Č. i M. Spljet“.

Za koraljski obrt. Čujemo da se je g. lučki poglavar u Zadru g. Sabatino Rossi živo zauzeo, da podigne naš zapušteni koraljski obrt i to onim načinom kako smo mi u našem zadnjem broju zgovarali. Bilo sretno!

Restaurant na drniškom kolodvoru. Primamo iz putničkih krugova: Od natrag nekoliko godina, a to 1905. bila je na kolodvoru Drniš dopuštena restauracija, nu bila je ista oduzeta. Kolodvor je udaljen od varoši po sata, a kad putnik dodje na kolodvor nenadeje ništa već vode te mora gladovati. Drniška Stacija uređena je za restauraciju, dakle danas kćid mnogo više naroda putuje nego prije, restauracija na rečenom kolodvoru bila bi za putnike od velike blagodati. Upozorujemo na ovo zanimanike.

Dolazak pričuvnika. Na 13. t. mj. dolazi u naš grad 150 domobranski pričuvnika, koji su do sada kao novaci vježbali u Zadru. U Šibeniku će nastaviti vježbe, dok im neisteće tromjesečni rok službovanja.

Odlazak vojnika na vježbe. Na 9 tek. u ponedjeljak u jutro odveđnja domobranska posada krene na vježbe put Zadra. Na povratku će biti na 13 u večer. S vojnicima ide i vojnička fanfara.

Izletnici. Prekojugo doploje je u našu luku engleski parobrod „Vectis“ sa 212 izletnika. Iza kako su obašli vodopad Krke i grad, odputovaše jutros put severa.

Jacht. Jučer je bio u našoj luci engleski jacht „Honor“, vlasništvo Borono de Forest.

Razne viesti.

Novi hrvatski župnik u Americi. Ovih dana vriedni franjevac, veleč. O. Ambroz Širce, rodom Slovenac, koji je svršio u dubrovačkom franjevačkom bogoslovnom učilištu svoje nauke, budući određen župnikom za Hrvate u New-Yorku, polazi put Amerike. Poznajući njegov žarki patriotizam, osobito prigodom njegovog župnikovanja u bližnjem Krapnju, nadamo se, da će naši domorodci onkraj mora naći u njemu vrlo trudbenika i pravog savjetnika i borca za prava hrvatskog naroda. Mi mu od srca želimo sretan put i boravak u onim stranama, a našoj braći čestitamo na sretnom izboru.

Kako se u Ugarskoj prodaju šume. U zadnje su vrijeme mnoge pogranične imovine obćine prodale velike komplekse šume nekim inozemnim kupcima. I tako su mnogi suvlastnici oštećeni, a neki posrednici, a među njima i neki bivši zastupnici ustavne stranke, da su se znatno obogatili. Sada, kad su kupoprodajni ugovori stigli na ministarstvo, unutar njih posala, prof. Khuen ih je dao ukinuti, jer su nevaljani.

Umjetnička izložba u Zagrebu. Na 30. travnja otvorena je umjetnička izložba Meštstvo-Rački. Od vlade je kod otvorenja prisustvovao podban Chavrak, od društva hrvatskih književnika Ljuba Babić-Gjalski. Izložba je od varednog utiska.

Naša zemlja neće proći kroz rep Hallejevog kometa. Sve evropske zvjezdarnice primile su jučer iz Londona od zvjezdarnice u Greenwichu frapantnu viest, da naša zemlja ne će proći kroz rep Hallejevog kometa. Ta viest slavne i uvažene greenwichevske zvjezdarnice, koja je od uvijek bila jedna od prvih na svijetu, iznenadila je naravno sve astronomske krugove i interes za taj zanimivi komet je naravno uslijed toga još više poskočio. Dosadnji račun svijet zvjezdarnica o pitanju Hallejevog kometa potpuno se slagao. 18. svibnja inoću imao se komet približiti zemlji najbliže, t. j. na 23 milijuna km-ta, a rep je imao obaviti celiu našu zemlju. Taj račun zado je svijetu dosta brige i straha, premda su i najuvaženiji astronomi ustanovili, da je njegova masa za 7000 puta rjeđa od naše atmosfere, prema čemu čovječanstvo ne bi moglo apsolutno ništa naškoditi. I sad na jednom greenwichevski astronomi ruše cio taj račun i tvrde, da o tom, da kometov rep zahvati našu zemlju nema ni govora. Potankosti o njihovom novom računu nisu dotuče još poznate, no uvažena svjetska zvjezdarnica nije bez sumnje tu svoju tvrdnju bacila u svijet bez ozbiljne znanstvene podloge, jer zna, da se s njome na najstrožu kontrolu izazvala sve zvjezdarnice, koje su utvrdile protivno. Čar Hallejevog kometa, koga celiu čovječanstvo očekuje s najvećim interesom tu astronomsku borbu svakako još samo povećava.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

Javna zahvala.

Svim prijateljima i znancima koji su svojim načinom izkazale svoju počast blagopokojnoj majci

Vjekoslavi Anzulović

budi ovim izražena srdačna hvala i vječita hamost.

Vinko Anzulović
za se i za rodbinu.

Hamburg-Amerika Linie

redoviti odlazak njemačkih poštarskih i brzih brodova.

Otprema putnika
t. j. u 1. ili 2. kabine kao i isletnicu
u sve dijelove svijeta
osobito sa programom

Hamburg — New York

Hamburg-Argentina	Hamburg-Mexiko
Hamburg-Brazilija	Hamburg-Afrika
Hamburg-Kanada	Hamburg-Engleska
Hamburg-Kuba	Hamburg-Francuska

Zahvalno pomorsko putovanje.

Uto zasluzna četa 13 dneva zabavna pomorska putovanja sa „Meteor“ do Drontheima, vožnje sa sjever do Islanda, Giverog Kapa i Spitzberga, vožnje u glavnostu kapitalita, u Injoktu, Iraku i Sjeveru.

Informacije daju i Sella se besplatno

Hamburg-Amerika Linie,
Abteilung Personenverkehr, Hamburg.

Glavna agencija za Primorje: Trst,
Via del Campanile 3.

Zahtijevajte cjenike i prospekte!

Zecevi dobro ugojeni u težini od 15 klg. uz cianu od 5 K napried. Mlade životinje 1-50 K.

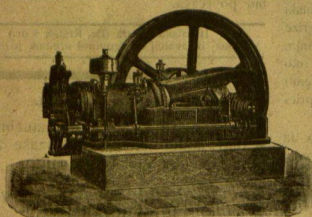
Svjetiljke koje same plin radjaju, gore 80 puta jače od svieće. Potrošak goriva 2 filira za sat. Ciena počam od 7 K napried.

H. Schwab, Wien, Wimmergasse Nr. 1.

Mreža (ribarskih) logato skladište kao i zastupstvo od prvih svjetskih tvornica mreža od pamuka prve zajamčene vrsti. Ciena umjerena
Juraj Gamulin
19-20 u Jelsi (otok Hvar, Dalmacija).

Hrvatske narodne poslovice uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

VLADIMIR KULIĆ
Jedina hrvatska tvornica voštanih svieća na paru.
Šibenik (Dalmacija).

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravitelji sve opter:

Kuća Gutenberg, EMANUEL KRAUS.
Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.
Zahitjevanje cjenik bezplatno i bez poštarine. Dopsivavanje hrvatski.

Hotel „DINARA“

sa reštauracijom
Šibenik kod kazališta
preuzeo je podpisani, te ga preuredio, obukrivši ga sasvim novim pokućstvom i stolnim priborom.
Kako je sada u njemu uređeno, odgovara doista zahtjevima grada, pa se podpisani nada, da će od sada unapried ovaj hotel postati najmilije svratište ne samo za mjesto, nego i za vanjski svijet, tim više, što je u reštauraciji i domaća kuhinja, uređena na način koji posve zadovoljava.
Ciene su najumjerene, a posluha bez prigovora.
Preporučujući se sa veštovanjem
Niko Blažević.

Objava.

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, najskoli trgovcima i obrtnicima, da sam naučio doskora otvoriti ovdje prvu ovakove vrsti na našem jugu

Tvornica papirnatih vrećica za trgovačku porabu.

Na to sam se odlučio i s razloga, što se je dosle iza ovakove stvari moralo naše občinstvo obračati van pokrajine i podupirati svojim novcem tuđa poduzeća.
Moja tvornica papirnatih vrećica biti će uređena sasvim po zahtjevima moderne tehnike i biti će snabdjevena sa onim raznolikim materijalom, što zasleca u ovaj obrt. Prama tomu očekujem, da ću u ovom podhvatu bit izdašno podpomozhen i j. počašćen cijenjenim naručbama iz svih zemalja, gdje je našeg naroda.
Šibenik, 21. listopada 1909.

Ante Zorić
trgovač i posjednik.

Najbolji namještaji snage

kao što: motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na ručavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)
najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Sahka zaslužba za svakog.

4 do 10 kruna

zaradi dnevno kroz prodaju jednog za svakog neobhodno potrebitog predmeta. Sa-ljite Vašu adresu uz k tomu priloženih 75 filira u poštanskim biljagama i dostaviti će Vam se uzorci i prospekti.

Tvrđka F. P., 208 Beč, VII. Maria-hilferstrasse 76.

Hrvati i Hrvatice, po-mozite družbi sv. Cirila i Metoda!

KOMET!

najsavršenija žepna sprava.

služi kao svjetiljka, je sprava za užeci cigaretnu, služi za razsvjetlju stuba, hodnika i knooba, je jedan ures pušačeg stola je sjeuran u uporabi, ne smije da fali nijednoj kući, zamjenjuje žigice a u upo-rabi je jeftiniji, je čist jer se s njime izbjegava bacanje izgorenih žigica.

Dobiva se u drogeriji:

Vinka Vučića.

Naručbe se šalju pouze-ćem ili ako se novac un-pried pošalje.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA
Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, uresna, za selnju, kazaliate i plesove. Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kore itd, razumije se sve u cjelini čisti se sa strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
1. IX. Glavna ulica.

Hrvatska vjeresijska banka
Podružnica
Šibenik.

Dionička glavnica - - - - - K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritičci K 150.000.
CENTRALKA DUBROVNIK - - -
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - -

prima uložke na knjižice u konto ko-rentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju naj-kulantnije. Izplate na svim mjestina tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica

kupuje i prodaje državne papire, razretretnice, založnice, srečke, va-lute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osjeuranje proti gubitku kod ždriebanja. Revi-zija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica - - -

daje zajmове na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Pozor!

Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cieni i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva. Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkoti trgovcima knjigovodstvo. Podupirati Gospodarsku svezu, patrioitična je dužnost svakog našeg trgovca. Cienike i uzorke šalje se badava na zahtiev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vođja:
S. H. Škeri, Trst.
19. II. 10.

Važno za svakoga!

Gustav Marko
Trst

Podružnice:
Via Giulia, br. 33.
Via Giulia, br. 16.
Via Acqua-dotto, br. 65.

Podružnice:
Via Barriera vecchia, br. 33.
Via Colonia, br. 17.
S. Giovanni di Guardiella, br. 871.

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Giulia, br. 20.

Telefon br. 1930.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ures. Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocaikline, staklarije, svjetiljke itd. Velike kolikoče naročutih tvari u ocaiklini, porculani.

Cieni umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtiev šalju se cieni i badava.

Dopsivavanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26. II. 10.